

Sange fra skoven, mit tyveri og Yahya Hassan

Af Peter Bakker 7. maj 2014 • I kategorien Afrika, Anmeldelser, film, Musik •

Det sker temmelig sjældent, egentlig aldrig, at [min biograf](#) er omringet af politibetjente, men det var den i går aftes da jeg ankom. Jeg så en film der mindede mig om min kriminelle fortid. Det var filmen [Sange fra Skoven](#). Om en musiksamlers der er vild med Afrika.

Der tales to sprog i filmen, engelsk og bayaka, og der er danske undertekster. Bayaka er et sprog der tales af [pygmæer](#). Sproget er påvirket af bantusprog, som tales af de lokale bønder. Disse bayakaer er oprindeligt jægersamlere, selvom det bliver sværere og sværere for dem at fortsætte med deres traditionelle liv.

Filmene er en dokumentar om Louis Sarno, der har lavet 1000 timer optagelser hos disse mennesker gennem de sidste 25-30 år. Han rejser frem og tilbage mellem New York og Afrika – også i filmen. Og det er fascinerende at høre deres sprog talt og især at opleve deres flotte og specielle musik gennem filmen. Som filmmusik blandes bayakamusik med flerstemmig musik fra den europæiske renaissance og med naturlyd.

Louis Sarno og jeg har noget til fælles. Vi opdagede begge to pygmæernes musik i den samme by og i det samme år. I filmen siges det at Sarno hørte pygmæernes musik første gang i 1979 i Amsterdam, og så besluttede han at tage til Afrika for at opleve musikken selv, han bosatte sig der, lærte deres sprog og er blevet en del af deres samfund.

I det år, 1979, besøgte jeg en slags kunsterkollektiv tæt på Amsterdam, og én af beboerne – en forfatter hvis bog jeg prøvede at læse, men desværre ikke kunne komme igennem – fortalte at pygmæernes musik er så flot, med fællessang og det hele. Jeg blev nysgerrig. Nu om dage søger man på nettet hvis man vil høre noget, men det kunne man ikke i min ungdom. I stedet tog man på biblioteket, hvor man kunne låne vinylplader. Dem kan man nu kun købe i specialbutikker som [Dandelion](#), [Vinylrockcafe](#) og [Route 66](#) i Aarhus.

Og på biblioteket var der dengang meget lidt af det man nu kalder Verdensmusik, men heldigvis fandt jeg hvad jeg ledede efter. Jeg lånte en vinylplade med Ba-Benzéle-pygmæernes musik, og ja, den var meget speciel. Særlig fløjtemusikken, men især deres fællessang var meget fascinerende. Jeg lyttede så ofte til pladen at jeg glemte at levere den tilbage da udlånsperioden var slut. Normalt fik man normalt en rykker og måtte betale en bøde når man afleverede. Men jeg afleverede aldrig pladen med pygmæemusik. På et tidspunkt overvejede jeg at levere den tilbage, men efter nøje overvejelser om den voksende bøde, som vel ville være steget til meget mere end pladens handelsværdi, besluttede jeg at beholde den. Nogle ville sige at det var tyveri, og det var det vel. Ja, jeg har stjålet. Da jeg ikke er dansker, kunne det indebære at jeg blev smidt ud af landet. Man læser af og til om folk der stjæler en barberkniv eller nogle cigaretter og bliver udvist af Danmark. Men det er en risiko, som jeg er villig til at løbe.

Hov, her er min plade med Ba-Benzéle pygmæemusik. Det er faktisk lidt overraskende at jeg stadig har dén plade. Dr. Rat var en [berømt graffitikunstner](#) den gang i punkmiljøet i Amsterdam. Han kom på besøg hos os en dag, og så var mine plader forsvundet. Jeg fandt dem i en secondhand pladebutik i Amsterdam, hvor jeg fik lov til at købe dem tilbage selvom de godt vidste at de var stjålet af Dr Rat – de kendte ham kun alt for godt. Pladebutikken scorede en beskedent gevinst på mine plader da jeg købte dem tilbage. Dr. Rat døde ikke længe efter, 21 år gammel (Nina Hagen lavede [en sang om ham](#)).

Louis Sarno flyttede til regnskoven, og jeg til Canada og senere Danmark.

Filmene var udsolgt på den første aften. Det er en flot dokumentar, måske ikke lavet helt fantastisk godt, men med kombinationen af specielle billeder fra skoven, flotte mennesker og fortryllende musik, er den værd at se. Den vises i [12 biografier](#) i Danmark.

Hvad er sprogligt interessant? To eller tre ting. Pygmæerne taler oftest bantusprog, ligesom deres naboer. Men fysisk er de meget forskellige fra dem. Man antager at de en gang har haft deres helt egne sprog, fra en nu uddød sprogfamilie, men at de har skiftet til bantusprog for nogle århundreder siden. Og det er interessant at pygmæerne stadig har en del vokabular til fælles, som har med skovliv at gøre: flora, fauna, værktøj m.m. Man formoder at disse ord er bevaret fra deres oprindelige sprog. Og det er temmelig unikt.

Det andet er, at man kan observere codeswitching mellem bayaka og fransk. Det er klart at ældre mennesker ikke bruger franske ord, eller i hvert fald ikke så mange, mens de yngre bruger en hel del kodeveksling bayaka-fransk (af typen "insertion"). Nogle af de franske ord henviser til nyindførte fænomener, såsom *restaurant*, *franc* og *pistole*, men jeg hørte også *jamais* ("aldrig") og *toujours* ("altid"). Hvis du ser filmen, så lyt efter de franske ord!

Den særlige måde pygmæerne synger på, kaldes polyfoni. Man kan høre den [her](#). Jeg ved intet om musik og hvad polyfoni betyder, men polyfoni er også en [sprogteori](#), med franske og skandinaviske rødder. Især på RUC og i Aarhus arbejder de med [polyfon teori](#), som har en særlig skandinavisk gren, [Scapoline](#).

Grunden til at der var betjente (en af dem hilste på mig, men jeg tror ikke at vi kendte hinanden) i og nær biografen, var at min kollega udi kriminalitet og forfatteri, Yahya Hassan, var der for at læse sin poesi op, tror jeg. Da filmen var slut og jeg gik ud af døren, stod han pludselig der ved udgangen og røg en cigaret eller sådan noget. Med nogle

Seneste sprognyheder

19/3	Evolution i sprog: Dovenskab har ændret ord videnskab.dk
30/10	Hvem taler: Kan du høre forskel på menneske og maskine? www.dr.dk
6/3	Dansklærer: Tosprogede børn bliver sprogligt forsovet www.bt.dk
28/2	Flere og flere ordblinde fårter på universitetet - Magisterbladet magisterbladet.dk
22/2	Keeper eller målmand – hvilket ord er bedst? Dansk Sprognævn dsn.dk

28/3	Indigenous languages come from just one common ancestor, researchers say - ABC News (Australian Broadcasting Corporation) www.abc.net.au
27/3	UVic news - University of Victoria www.uvic.ca
26/3	New York Nonprofit Media: Native American nonprofit aims to boost community health by teaching Lakota language nynmedia.com
22/3	Teenage business owner aims to revitalize Blackfoot language globalnews.ca
19/3	Language revival preserving history www.smh.com.au

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sproguseet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'Afrika'

Sydsudan
 Out of Africa
 Koptisk sprog: Et egyptisk og kristent symbol
 Arabisk sprogpolitik

Mere i kategorien 'Anmeldelser'

Længsel efter Brasilien
 Hvorfor danskerne er det lykkeligste folkefærd på jorden. Og hvorfor de ikke er. En sproglig analyse.
 Når reklamen selger mer enn et produkt
 Døve sætning

Mere i kategorien 'film'

En film på grønlandsk
 1-minuts multilingualisme på film

betjente ikke ret langt fra ham og os. Jeg hilste på ham, vi snakkede lidt om fælles bekendte, og så gik han ind for at fortsætte showet, i sit jakkesæt med det palæstinensiske flag, og jeg tog hjem for at anmelde filmen.

Læs mere krimi-litteratur, og se filmen.

Peter Bakker

Tagget med: [bayaka](#), [benzele](#), [Musik](#), [polyfoni](#), [pygmæ](#)

1 kommentar

Diana Vinding

22. juli 2014 • 19:18

Kære Peter Bakker,

Tak for en spændende anmeldelse. Desværre vises filmen vist ikke mere – mon du ved om den findes på DVD?

Jeg er antropolog og ved at skrive enlandeprofil om CAR m.særlig henblik på Pygmeerne så det ville være oplagt at se filmen. Fandt i øvrigt frem til jeres hjemmeside ved at lede efter noget om Kalash folket. Er du stadig i kontakt med Taj K. og følger situationen?

Venlig hilsen,

Diana Vinding

Svar

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.

Mere i kategorien 'Musik'

Lydbranding og lydidentitet

Er Rumænien et balkanland?

Melodi Grand Prix: Stem på et sprog i aften

Mangesprogede musikbands

Nye kommentarer

Maj-Britt Kent Hansen til 1

Ruben Schachtenhaufen til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Niels Larsen-Ledet til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

william fich til Jødiske efternavne

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt

Herluf Hansen til Ded borriinholmska måled

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?

Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish

Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet

Artikler om

aktuelle sprog **Alfabeter** Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark **Dansk** Dialekter

engelsk esperanto Formidling fransk identitet

konsonanter **Medier** modersmål Musik Navne norsk **Ord**

ordbøger ordforråd **oversættelse** Plansprog religion

romanske sprog **RUSSISK** Sjov skriftsprog sprogdød Sproggeografi

sprogkort **Sprogpolitik** sprogteknologi

svensk truede sprog tv tyrkisk tysk **Udtale**

Underholdning **video** vokaler

Arkiv

juli 2018

juni 2018

maj 2018

april 2018

marts 2018

februar 2018

januar 2015

december 2014

november 2014

maj 2014

marts 2014

februar 2014

oktober 2013

august 2013

marts 2013

januar 2013

december 2012

november 2012

oktober 2012

september 2012

juli 2012

juni 2012

maj 2012

april 2012

marts 2012

februar 2012

januar 2012

december 2011

Resources

Ethnologue: Languages of the World

Forvo – All the Words in the World. Pronounced.

LL-Map: Language and Location

Minority Rights Group

Omniglot. Writing Systems and Languages of the World

UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger

World Atlas of Linguistic Structures (WALS)

Resurser

Bogstavlyd

Dansk sprognævn

Den danske ordbog

Dialekt.dk

dk.kultur.sprog

Korpus.dk

Nye ord i dansk på nettet (NOID)

Ordbog over det danske sprog

Ordned. Dansk sprog i ordbøger og korpus

Sproget.dk

Svenska Akademien

Ø (Schwa.dk)

november 2011
oktober 2011
september 2011
august 2011
juli 2011
juni 2011
maj 2011
april 2011
marts 2011
februar 2011
januar 2011
december 2010
november 2010
oktober 2010
september 2010
juni 2010
maj 2010
april 2010
marts 2010
februar 2010
januar 2010
december 2009
november 2009
oktober 2009
september 2009
august 2009
juli 2009
juni 2009
maj 2009
april 2009
marts 2009